

Ministerie van Justitie en Veiligheid
T.a.v. zijne Excellentie F.M. Weerwind
Postbus 20301
2500 EH DEN HAAG

Ingediend per e-mail/website

Betreft: Reactie op het conceptwetsvoorstel Wijziging van Boek 6 van het Burgerlijk Wetboek in verband met het toekennen van de bevoegdheid aan de rechter om een betalingsregeling op te leggen Besluit kwaliteit incassodienstverlening

Kenmerk: VCMB/Haagse Commissie -2022/8

Utrecht, 2 september 2022

Excellentie,

Het VCMB staat voor het Verbond van Credit Management Bedrijven. Het verbond verenigt organisaties die gespecialiseerd zijn in één of meer deelgebieden van credit management. VCMB verenigt de belangrijkste Credit Management organisaties in alle disciplines. Samen vertegenwoordigen zij ongeveer 80% van de markt. Veel leden zijn marktleider in hun specialisme. De expertises variëren van debiteurenfinanciering en consultancy tot incassomanagement, kredietverzekering en digitale arbitrage; van credit management software en debiteureninformatie tot in- of outsourcing van debiteurenbeheer en communicatie.

Namens het VCMB danken wij u voor de geboden gelegenheid te mogen reageren c.q. adviseren op het conceptwetsvoorstel Wijziging van Boek 6 van het Burgerlijk Wetboek in verband met het toekennen van de bevoegdheid aan de rechter om een betalingsregeling op te leggen. Met deze reactie spreken wij waardering uit voor het feit dat u de incassobranche in de volledige breedte betreft bij de totstandkoming van deze (nadere) regelgeving. Onderstaand geven wij daar aan graag invulling. Vanwege de samenstelling van het ledenbestand van VCMB zult u overeenkomsten aantreffen in de reacties vanuit de KBvG, de advocatuur én de NVI.

Algemeen, uitgangspunten:

Vooropgesteld moet dat het Verbond in algemeenheid steun uitspreekt voor het kabinetsbeleid (regeerakkoord 2017-2021) dat de juridische afhandeling van schulden moet worden verbeterd. Daar hoort bij dat schuldeisers eerst de mogelijkheden van een betalingsregeling dienen te onderzoeken voordat zij naar de rechter gaan. Onderschreven wordt het uitgangspunt dat schuldenaren op die manier minder snel in financiële problemen komen en dat schuldeisers hun vordering kunnen innen zonder kosten te maken. Wij zijn bekend met het rapport Betalingsregelingen – Bevorderen van haalbare betalingsregelingen bij private schuldeisers' dat op 1 september 2020 aan de Tweede Kamer is aangeboden. Wij vragen aandacht voor het feit dat het doel van het onderzoek was om in kaart te

Verbond van Credit Management Bedrijven

Secretariaat: Computerweg 22 • 3542 DR Utrecht • Tel. (0346)558055 • E-mail : info@vcmb.nl • www.vcmb.nl • Bank rek.nr. IBAN NL58INGB0008835094 • KvK Gooi en Eemland nr. 32110461

brengen hoe de private markt invulling geeft aan betalingsregelingen en om uit te werken hoe gestimuleerd kan worden dat er, voordat een zaak voor de rechter wordt gebracht, geprobeerd wordt om een haalbare minnelijke betalingsregeling te treffen. Het thans ter consultatie voorliggend concept wetsvoorstel geeft ten onrechte de indruk dat het rapport enige, laat staan een dringende noodzaak aangeeft om niet alleen voordat een zaak voor de rechter wordt gebracht, maar ook nadat een zaak voor de rechter wordt gebracht een betalingsregeling te moeten kunnen treffen. Voor die conclusie in algemeenheid is geen onderbouwing in het rapport te vinden. Het tegendeel lijkt eerder waar, nu op pagina 12 valt te lezen: “Er wordt verschillend gedacht of het wenselijk is dat de rechter een betalingsregeling bij vonnis kan opleggen. De kwestie hierbij is of de rechter wel voldoende zicht heeft op de financiële situatie van de debiteur.” En daar wringt ook exact de schoen, waarover later meer.

Onjuiste uitgangspunten:

De memorie van toelichting op het concept wetsvoorstel bevat, kennelijk ter onderbouwing van het voorstel, toch wel wat boude veronderstellingen. Zo valt te lezen, in het geval de vordering door de rechter wordt toegewezen, dat: ‘Toewijzing van de vordering kan de schuldenproblematiek van de schuldenaar verergeren.’ Met respect, maar dat is werkelijk onzinnig. Het toewijzen van de vordering heeft hoegenaamd geen enkele invloed op de schuldenproblematiek. Het vonnis doet niets meer of minder dan formeel de betalingsverplichting bevestigen en vastleggen in een executoriale titel. Het verhoogt of verergert de schuldenlast niet. Daarmee is ook de stelling ‘Om te voorkomen dat schuldenaren (verder) in de financiële problemen raken, kan de bevoegdheid van de rechter om een betalingsregeling op te leggen uitkomst bieden’ onjuist.

Ontwikkelingen in de praktijk

Ook op dit onderdeel bevat de memorie van toelichting een aantal opvallende opmerkingen. Zo wordt verwezen naar een aantal rolzittingen met incassozaken waarin op voorhand door de schuldeiser de kaders voor een betalingsregeling worden afgestemd, binnen welke marges de kantonrechter een betalingsregeling met de schuldenaar kan afspreken. Wat hiermee slechts wordt aangetoond is dat (deze) schuldeisers het treffen van een betalingsregeling geenszins in de weg staan, zelfs stimuleren. Vermoedelijk slechts doordat de schuldenaar in het minnelijk traject van die mogelijkheid geen gebruik wil maken is de gang naar de rechter vervolgens noodzakelijk. De bereidheid tot het treffen van een regeling was er bij de schuldeiser in de minnelijke fase al, en blijft er ook in de fase van tenuitvoerlegging van het (toewijzende) vonnis. De tussenkomst van de rechter in die zin dat juist hij de betalingsregeling afspreekt is daarmee feitelijk onnodig. De in het concept voorgestelde wetswijziging ziet op situaties waar de schuldeiser niet bereid is tot het treffen van een regeling, waarmee de vergelijking met deze pilots dus ziet op een geheel andere situatie. Eenzelfde lot is de verwijzing naar de ‘pilot zorgzaken’, de artikel 96 Rv procedure beschoren. Ook hier geldt dat de schuldeiser al op voorhand bereid is een regeling te treffen. Dat deze pilot als succesvol wordt betiteld is meer te danken aan de financiële voordelen die aan de schuldenaar worden gegund doordat de rechtbank zelf (en niet de deurwaarder) de oproeping verzorgt én een lager tarief aan griffierecht berekent. Het voorbeeld kan daarmee simpelweg niet dienen ter onderbouwing van het voornemen om tegen de wil van de schuldeiser een betalingsregeling op te leggen.

De geïnterviewde vier rechters uit het eerdergenoemde rapport Betalingsregelingen vinden dat, voorafgaand aan de dagvaarding, het minnelijk traject beter benut moet worden. Met juistheid wordt dat gesteld, en de wetgever heeft hieraan al (deels) invulling gegeven door middel van de Wet kwaliteit incassodienstverlening die op 10 mei jl. is aangenomen in de Eerste Kamer. In de uitwerking van de eis

Verbond van Credit Management Bedrijven

Secretariaat: Computerweg 22 • 3542 DR Utrecht • Tel. (0346)558055 • E-mail : info@vcmb.nl • www.vcmb.nl • Bank rek.nr. IBAN NL58INGB0008835094 • KvK Gooi en Eemland nr. 32110461

van correcte omgang en informatie bieden is opgenomen dat de incassodienstverlener waar mogelijk (al voorafgaand aan de dagvaarding) betalingsregelingen aanbiedt die maatschappelijk verantwoord zijn.

Tenuitvoerlegging van toewijzend vonnis

De schuldenaar dient zijn schuld in beginsel in één keer aan de schuldeiser te betalen. Het concept wetsvoorstel geeft de rechter, in die gevallen waarin het naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid niet van de schuldenaar kan worden gevegd dat hij zijn (geld)vordering in een keer betaalt, de mogelijkheid om een betalingsregeling op te leggen. De noodzaak hiertoe ontbreekt. Het onderzoek dat leidde tot eerdergenoemde rapport Betalingsregelingen zag niet op de fase van tenuitvoerlegging van (toewijzende) vonnissen. Harde data ontbreken dus, maar een rondgang onder de (deurwaarders-)leden van het Verbond leert ons dat de meeste schuldeisers graag bereid zijn om ook na verkregen vonnis een passende betalingsregeling te treffen. Dat is in lijn met de bevindingen in eerdergenoemde pilots.

Rechter moet maatwerk leveren:

De Raad voor de rechtspraak, zo stelt de MvT, is voorstander van een wettelijke mogelijkheid voor de rechter om een betalingsregeling op te leggen. De Raad heeft aangegeven geen problemen in de uitvoering te verwachten, maar daar moeten toch ernstige vraagtekens bij worden geplaatst. Anders dan de MvT stelt (kennelijk ingegeven door de Raad voor de rechtspraak) ontbreekt het de rechter binnen diens normale bevoegdheden aan enige mogelijkheid om de benodigde (laat staan adequate en afdoende) informatie op te vragen over de inkomenspositie van de schuldenaar en eventuele andere schulden, beslagen of betalingsregelingen. Zeker, de rechter kan de schuldenaar bevragen, zowel schriftelijk als mondeling tijdens de zitting. En zeker, daarbij kan gebruik worden gemaakt van een vragenlijst. Het is echter maar zeer de vraag of de rechter de juistheid daarvan kan verifiëren. Opgemerkt dient dat die informatie, althans essentiële onderdelen, al wel bekend is bij de gerechtsdeurwaarder voorafgaand aan het betekenen van de dagvaarding. Diens (verplichte) raadpleging van het Digitaal Beslag Register geeft voldoende inzage, zo leert de praktijk, om in die gevallen waarin al sprake is van meerdere of langdurige beslaglegging op het inkomen, juist af te zien van dagvaarding. De raadpleging en (met inachtneming van de privacy-wetgeving) verweking van die informatie, onderwerp van toezicht en tuchtrecht, biedt meer dan voldoende waarborgen.

Tenslotte, redelijkheid en billijkheid:

Een betalingsregeling kan aan de orde zijn als naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid niet van de schuldenaar kan worden gevegd dat hij het verschuldigde bedrag in één keer betaalt. Hiervan kan sprake zijn als het, gelet op de financiële positie van de schuldenaar, niet mogelijk is om het bedrag in één keer te voldoen, maar betaling in gedeelten wel mogelijk wordt geacht. Ook de belangen van de schuldeiser dienen hierbij in het oog te worden gehouden. Deze dient door de betalingsregeling niet onevenredig benadeeld te worden. Het enige daarbij genoemde criterium is dat de schuldeiser zelf door de betalingsregeling in financiële problemen zou komen. Daarbij komen wij op 2 gebreken die de voorgestelde regeling in zich heeft. Die luidt: (art 6:29 BW lid 2) *In afwijking van het eerste lid kan de rechter, wanneer naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid niet van de schuldenaar kan worden gevegd dat hij een verschuldigde geldsom in een keer betaalt en de schuldeiser niet onevenredig wordt benadeeld, een betalingsregeling opleggen. De rechter stelt partijen vooraf in de gelegenheid zich over de regeling uit te laten.* Wij hechten er aan op dit punt te benadrukken:

1. naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid

Dit criterium is in de voorgestelde wetgeving volstrekt oningevuld en geeft daarmee een onaanvaardbare rechtsonzekerheid. De rechter heeft geen andere gegevens tot zijn beschikking dan de

Verbond van Credit Management Bedrijven

Secretariaat: Computerweg 22 • 3542 DR Utrecht • Tel. (0346)558055 • E-mail : info@vcmb.nl • www.vcmb.nl • Bank rek.nr. IBAN NL58INGB0008835094 • KvK Gooi en Eemland nr. 32110461

uitkomst van de bevraging van de schuldenaar naar overige schulden, regelingen en beslagen. De schuldeiser (en daarmee de rechter) ontbeert de mogelijkheid die gegevens te verifiëren, maar vooral om die te waarderen. Bij mogelijk overige schulden is bijvoorbeeld relevant of die te goeder of wellicht te kwader trouw zijn ontstaan. Het roept ook vragen op die in bredere zin beantwoord moeten worden, zoals de vraag of een kwaadwillend welbewust gecreëerde betalingsachterstand in gelijke mate gewogen wordt, of de vraag welke inspanningen van beide partijen (dus ook de schuldenaar) gevegd mogen worden om in het minnelijk traject tot een regeling te komen, etc. Waar in de regeling wordt volstaan met de vermelding van de 'maatstaven van redelijkheid en billijkheid' dienen die maatstaven dus voorafgaand aan een mogelijke inwerkingtreding eerst politiek worden bepaald. Zo niet, dan wordt vervallen in een subjectieve maatstaf van de individuele rechter en dat is niet aanvaardbaar.

2. Partijen mogen zich uitlaten

Het rapport Betalingsregelingen vermeldde onder het perspectief van de rechterlijke macht dat 'in de huidige situatie de mogelijkheden van de rechter om te bemiddelen bij een betalingsregeling heel beperkt zijn. Er moet een extra zitting voor gepland worden waar de schuldeiser aanwezig is, hetgeen tot een hogere proceskostenveroordeling leidt (extra punt liquidatietarief)'. De voorgestelde regeling biedt voor dat laatste geen oplossing. Beide partijen dienen zich uit te laten, ook de schuldeiser die in elk stadium al welwillend stond en staat tegenover een betalingsregeling. Die extra procesronde kan de schuldeiser (van een schuldenaar die pas in het gerechtelijk traject om een regeling verzoekt) niet verweten worden.

Het concept wetsvoorstel gaat niet in op de processuele gevolgen van het opleggen van een betalingsregeling, behoudens de voorstelling hoe die regeling in een vonnis kan worden opgenomen, met daarbij de gevolgen van niet nakoming. Dat laatste is overigens al bestaande praktijk. Node wordt hier gemist een aanwijzing aan de rechter dat het opleggen van een betalingsregeling géén reden kan zijn om af te wijken van de standaardregeling van art 237 WBvBRv. Ook al wordt een betalingsregeling opgelegd, dient overeind te blijven dat de partij die bij vonnis in het ongelijk wordt gesteld, in de kosten wordt veroordeeld. De kosten mogen niet op grond van die betalingsregeling geheel of gedeeltelijk worden gecompenseerd.

Tot slot:

Hoewel, het zij maar herhaald, het Verbond in algemeenheid steun uitspreekt voor het kabinetsbeleid (regeerakkoord 2017-2021) dat de juridische afhandeling van schulden moet worden verbeterd klevan er aan het thans voorliggende concept wetsvoorstel te veel gebreken en bezwaren om dat in deze vorm in te voeren. Het onderwerp verdient op onderdelen een nadere politieke discussie maar bovenal is onze algemene conclusie dat het wetsvoorstel geen oplossing biedt, niet aansluit bij de bestaande problematiek, en daarmee overbodig en onwenselijk is.

Mocht u naar aanleiding van deze reactie nog vragen hebben, dan is het VCMB uiteraard te allen tijde tot een nadere toelichting bereid. Deze reactie mag openbaar zijn.

Hoogachtend,

H. Peeters
Voorzitter VCMB

W.W.M. van de Donk
Secretaris VCMB
voorzitter Haagse Commissie

(dit stuk is digitaal ingediend en derhalve niet fysiek ondertekend)

Verbond van Credit Management Bedrijven

Secretariaat: Computerweg 22 • 3542 DR Utrecht • Tel. (0346)558055 • E-mail : info@vcmb.nl •
www.vcmb.nl • Bank rek.nr. IBAN NL58INGB0008835094 • KvK Gooi en Eemland nr. 32110461